

Lớp Phật Pháp Buddhaddhamma

Môn học: PĀLI PHÁP CÚ

Bài học ngày 25.8.2022

IV. Phẩm Hoa_ Kế số 11 và 12 (dhp 54, 55)

Duyên sự:

Hai bài kệ này đức Phật thuyết để giải đáp câu hỏi của tôn giả Ānanda.

Một thời đức Thế Tôn trú ở Jetavana thành Sāvatti. Bấy giờ tôn giả Ānanda lúc đang đọc cư thiên định nơi thanh vắng đã khởi lên tư tưởng: “có ba thứ hương thảo mộc là hương rễ, hương lõi, hương hoa; Ba thứ hương ấy chỉ thơm xuôi theo chiều gió chứ không thể thơm ngược chiều gió. Có chăng loại hương nào lan tỏa mùi thơm xuôi theo chiều gió lẫn ngược gió? Ta hãy hỏi đức Thế Tôn”.

Buổi chiều, sau khi xuất khỏi thiền tịnh, tôn giả Ānanda từ chỗ ngồi đứng dậy đi đến đức Thế Tôn, đánh lễ Ngài và bạch hỏi về hương thơm có thể bay xuôi gió cùng ngược gió.

Đức Phật đáp: “Này Ānanda hương thảo mộc chỉ bay xuôi gió, không thể bay ngược gió; có loại hương thơm vừa bay xuôi gió vừa bay ngược gió, đó là hương đức hạnh. Dù ở thành thị hay chốn thôn quê, có nữ nhân hay nam nhân khởi lòng tịnh tín qui y tam Bảo, trì ngũ giới, tâm xả tài bố thí ..v.v.. thì chư thiên và loài người luôn ca tụng người nam nữ ấy, nên gọi đức hạnh là thứ hương bay xuôi gió lẫn ngược gió”.

Rồi đức Thế Tôn nói lên hai bài kệ này.

*

Chánh văn: **Na pupphagandho paṭivātameti**
                         na candanaṃ tagaramallikā vā
                         satañca gandho paṭivātameti
                         sabbā disā sappuriso pavāti.

(dhp 54)

**Candanam tagaram vā' pi
uppalam aṭha vassikī
etesam gandhajātānam
sīlagandho anuttaro.**

(dhp 55)

*

Thích văn:

pupphagandho [chủ cách số ít của hợp thể danh từ nam tính **pupphagandha** (puppha + gandha)] hương hoa, mùi thơm của hoa.

paṭivātameti [hợp âm **paṭivātaṃ eti**]
paṭivātaṃ [Trạng từ] ngược gió
eti [động từ hiện tại ngôi III số ít ($\sqrt{i} + a$)] đi, bay đi.

candanam [chủ cách số ít của danh từ trung tính **candana**] gỗ trầm, trầm hương.

tagaramallikā [Hợp từ **tagaram ca mallikā ca**]
tagaram [chủ cách số ít của danh từ trung tính **tagara**] thảo hương, một loại cỏ thơm.

mallikā [chủ cách số ít của danh từ nữ tính **mallikā**] cây hoa nhài, hoa lái.

satañca [hợp âm **sataṃ ca**]
sataṃ [sở thuộc cách số nhiều nam tính của hiện tại phân từ **santa** ($\sqrt{sam} + a$)] của những người đức hạnh, của những bậc an tịnh.

gandho [chủ cách số ít của danh từ nam tính **gandha**] mùi, mùi thơm, hương.

sabbā [đổi cách số nhiều nữ tính của đại từ **sabba**] tất cả, mọi.

disā [đổi cách số nhiều của danh từ nữ tính **disā**] phương hướng.

sappuriso [chủ cách số ít của danh từ nam tính **sappurisa** (sammā + purisa)] chân nhân, người chân chính, người chánh trực.

pavāti [động từ hiện tại ngôi ngôi III số ít (pa + √vā + ya)] thổi đi, bay đi, lan toả.

uppalam [chủ cách số ít của danh từ trung tính **uppala**] hoa sen, hoa súng.

vassikī [chủ cách số ít của danh từ nữ tính **vassikī**] hoa vũ quý, hoa Quì.

etesam [sở thuộc cách số nhiều trung tính của đại từ **eta**] của những thứ đó, trong những loại đó.

gandhajātānam [sở thuộc cách số nhiều của hợp thể danh từ **gandhajāta** (gandha + jāta)] trong những loại có hương thơm.

sīlagandho [chủ cách số ít của hợp thể danh từ nam tính **sīlagandha** (sīla + gandha)] giới hương, hương thơm giới hạnh.

anuttaro [chủ cách số ít nam tính của tính từ **anuttara** (an + uttara)] vô thượng, không gì cao hơn.

*

Việt văn: Hương hoa không ngược gió
trầm, cỏ, lài cũng không
hương đức hạnh ngược gió
chân nhân toả mọi phương

(pc 54)

Gỗ trầm hay cỏ thơm
hoa sen, hoa vũ quý
trong các loại hương ấy
giới hương là tối thượng.

(pc 55)

*

Chuyển văn:

Na pupphagandho candanam tagaram mallikā vā paṭivātam eti satam ca gandho paṭivātam eti sappuriso sabhā disā pavāti.

Hương hoa, hương trầm, hương cỏ hay hương lài không bay ngược gió, chỉ có hương bậc đức hạnh mới bay ngược gió. Bậc chân nhân toả khắp mọi phương trời.

Candanam atha vā' pi tagaram uppalam vassikī etesam gandhajātānam sīlagandho anuttaro.

Dù gỗ trầm, cỏ thơm, hoa sen hay hoa quì, trong các loại có hương thơm ấy giới hương là tối thượng.

*

Lý giải:

Hương thơm loại thảo mộc có ba thứ: hương rễ cây (*mūlagandho*), hương lõi cây (*sāragandha*), hương bông hoa (*pupphagandha*). Các loại hương ấy mùi thơm chỉ bay xuôi chiều gió, không bay ngược gió.

Nhưng hương bậc đức hạnh thì bay ngược gió lẫn xuôi gió. Danh thơm của những con người hiền thiện, có tâm tịnh tín, qui y tam bảo, giữ giới từ bỏ điều ác, xả tài, bố thí, cúng dường ..v.v.. dù ở trên hướng gió hay dưới hướng gió, người ta cũng biết đến. Bậc chân chánh toả hương thơm bốn phương, khắp chốn.

Đức Phật nói thêm ý nghĩa ở bài kệ thứ hai: Trong các loại hương thơm của cây cỏ hoa lá, so ra chỉ có hương thơm của giới hạnh và vô thượng, không hương nào sánh bằng. Hương trầm, hương hoa, hương cỏ chỉ là mùi hương vật chất, không đem lại hạnh phúc lâu dài, hạnh phúc đời này, hạnh phúc đời sau, hạnh phúc giải thoát; Người giữ giới tốt đẹp sẽ được an vui đời này, đời sau và trợ duyên cho sự giải thoát. Nên giới hương được nói là tối thượng.

Biên soạn giáo trình: Tỳ khưu Tuệ Siêu